

No Φ.092.22/6889

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Αρ. προσφυγής 49253/11)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

18 Οκτωβρίου 2018

Αυτή η απόφαση είναι οριστική. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

No Φ.092.22/6889

Στην υπόθεση Βασιλείου κατά ΕΛΛΑΔΑΣ,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συνεδριάζοντας σε επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Kristina Pardalos, Πρόεδρο,

Ksenija Turković.

Pauliine Koskelo, Δικαστές

Και από την Renata Degener, αναπληρώτρια γραμματέα του τμήματος,

Αφού συσκέφθηκε σε επιτροπή στις 25 Σεπτεμβρίου 2018, εκδίδει την
ακόλουθη απόφαση η οποία υιοθετήθηκε αυτή την ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 49253/11) η οποία στρέφεται κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας και της οποίας μία υπήκοος αυτού του Κράτους, **Κα Μαρία Βασιλείου («η προσφεύγουσα»)** προσέφυγε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στις **22 Ιουλίου 2011** δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).
2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπήθηκε από τον Σ. ΛΑΛΑ, Δικηγόρο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από την πληρεξουσία της, την **Κα Α. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους
3. Στις 4 Μαΐου 2017, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στη Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ

1. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Η προσφεύγουσα γεννήθηκε το 1944 και διαμένει στη Σταμάτα.
5. Η προσφεύγουσα είναι ιδιοκτήτρια ενός οικοπέδου το οποίο βρίσκεται στη Μύκονο.
6. Με υπουργική απόφαση της 14-28ης Ιουνίου 1963, η πόλη της Μυκόνου και ένας περίβολος 200 μέτρων γύρω από αυτή χαρακτηρίστηκε ως ζώνη που χρήζει ενισχυμένης προστασίας διότι παρουσίαζε ιδιαίτερη σημασία από απόψεως δημοφιλούς νησιωτικής αρχιτεκτονικής και φυσικής

No Φ.092.22/6889

ομορφιάς. Την 5η Οκτωβρίου 1973, ο Υπουργός Πολιτισμού επέκτεινε την ζώνη προστασίας και την 10η Σεπτεμβρίου 1974, ο ίδιος υπουργός χαρακτήρισε την πόλη της Μυκόνου ως προστατευμένο αρχαιολογικό χώρο. Με διάταγμα της 13ης Αυγούστου 1976, οι όροι δόμησης που περιλαμβάνονται στο πολεοδομικό σχέδιο της Μυκόνου τροποποιήθηκαν για την καλύτερη προστασία του παραδοσιακού χαρακτήρα της πόλης και συγκεκριμένα των παλαιών της συνοικιών.

7. Την 18η Οκτωβρίου 1991, οικοδομική άδεια χορηγήθηκε στην προσφεύγουσα επιτρέποντας την δόμηση τεσσάρων κτιρίων.

8. Την 13η Δεκεμβρίου 1994, ενώ οι οικοδομικές εργασίες των κτιρίων είχαν ολοκληρωθεί εν μέρει, η Διεύθυνση Πολεοδομίας Κυκλάδων διέταξε την παύση των εργασιών με την αιτιολογία ότι το οικόπεδο της προσφεύγουσας βρισκόταν εκτός των ορίων του τομέα που καθορίσθηκε με διάταγμα και στο οποίο επιτρεπόταν η οικοδόμηση.

9. Την 7η Ιανουαρίου 1999, η προσφεύγουσα έγραψε στην Διεύθυνση Πολεοδομίας Κυκλάδων και ζήτησε είτε να της επιτραπεί η συνέχιση των εργασιών ή να της χορηγηθεί αναθεωρημένη οικοδομική άδεια.

10. Την 1η Φεβρουαρίου 1999, η Διεύθυνση Πολεοδομίας απέρριψε την εν λόγω αίτηση με την αιτιολογία ότι τα κτίρια έβλαπταν την εμφάνιση της συνοικίας των Μύλων της Μυκόνου.

11. Την 22α Μαρτίου 1999, η προσφεύγουσα προσέφυγε στο Συμβούλιο της Επικρατείας με αίτηση ακύρωσης της απόρριψης της αίτησης της. Την 12η Νοεμβρίου 2001, ο Πρόεδρος του 4ου Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας παρέπεμψε την υπόθεση στο Διοικητικό Εφετείο του Πειραιά για λόγους που άπτονται της αρμοδιότητας των δικαστηρίων.

12. Με την απόφαση 755/2003 της 31ης Μαρτίου 2003, το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε την προσφεύγουσα. Έκρινε ότι η άρνηση της διοίκησης να δεχθεί την αίτηση συνέχισης των εργασιών από την προσφεύγουσα περιείχε έμμεσα άρνηση ανάκλησης της απόφασης διακοπής των εργασιών. Αυτή η άρνηση λοιπόν, δεν είχε εκτελεστό χαρακτήρα διότι αποτελούσε απλή επιβεβαίωση της απόφασης διακοπής των εργασιών.

No Φ.092.22/6889

13. Την 23η Σεπτεμβρίου 2003, η προσφεύγουσα άσκησε έφεση εναντίον αυτής της απόφασης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

14. Η ακρόαση ορίσθηκε, αρχικά, την 1η Δεκεμβρίου 2004, αναβλήθηκε αυτεπαγγέλτως για την 13η Απριλίου 2005, κατόπιν την 25η Ιανουαρίου 2006. Την τελευταία αυτή ημερομηνία αναβλήθηκε κατ' εφαρμογή μίας απόφασης του Υπουργείου Δικαιοσύνης η οποία ανέστειλε την λειτουργία όλων δικαστηρίων της χώρας λόγω των ακραίων κλιματικών συνθηκών. Στη συνέχεια, η ακρόαση αναβλήθηκε, εκ νέου, για την 8η Νοεμβρίου 2006, 17η Ιανουαρίου, 21η Φεβρουαρίου, 30η Μαΐου, 3η Ιουνίου και 10η Οκτωβρίου 2007, ημερομηνία κατά την οποία έλαβε χώρα.

15. Την 31η Δεκεμβρίου 2010, το Συμβούλιο της Επικρατείας (απόφαση 4446/2010) απέρριψε οριστικά την αίτηση της προσφεύγοντας εκτιμώντας ότι η έκδοση της οικοδομικής άδειας στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν ήταν σύμφωνη με το νόμο και ότι οι αρχές είχαν αρνηθεί δίκαια την συνέχιση των εργασιών και την αναθεώρηση της άδειας. Πιο συγκεκριμένα, το Συμβούλιο της Επικρατείας επεσήμανε ότι η οριοθέτηση της πόλης της Μυκόνου πριν το 1923 δεν είχε επικυρωθεί διότι το προεδρικό διάταγμα το οποίο έπρεπε να την οριοθετήσει δεν είχε ποτέ υιοθετηθεί.

II. ΤΟ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

16. Τα άρθρα 104 και 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα έχουν ως ακολούθως:

Άρθρο 104

« Για πράξεις και παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου, που ανάγονται σε έννομες σχέσεις του ιδιωτικού δικαίου ή σχετικές με την ιδιωτική του περιουσία, το δημόσιο ευθύνεται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα για τα νομικά πρόσωπα. »

Άρθρο 105

« Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο

No Φ.092.22/6889

ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης, που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται εις ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών. »

17. Αυτές οι διατάξεις καθιερώνουν την έννοια της ειδικής επιζήμιας πράξης δημοσίου δικαίου δημιουργώντας μία εξωσυμβατική ευθύνη του Δημοσίου. Αυτή η ευθύνη προκύπτει από παράνομες πράξεις ή παραλείψεις. Οι σχετικές πράξεις μπορούν να είναι όχι μόνο νομικές πράξεις, αλλά επίσης, υλικές πράξεις της διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων των πράξεων μη εκτελεστών κατά κανόνα.

18. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρείχε η Κυβέρνηση όταν η απαίτηση που είναι το αντικείμενο αγωγής αποζημίωσης πράξης γεννιέται από παράνομη διοικητική πράξη, η αγωγή αποτελεί αυτόνομο ένδικο μέσον σε σχέση με την αγωγή ακύρωσης της πράξης της οποίας η νομιμότητα εξετάζεται παρεμπιπτόντως από το δικαστήριο (Συμβούλιο της Επικρατείας, αποφάσεις 2312/1995 και 231/1997). Έτσι για την άσκηση αγωγής αποζημίωσης με βάση το ανωτέρω ειρημένο άρθρο 105, η προκαταρκτική ακύρωση της επιζήμιας πράξης που είναι η αιτία της αξίωσης αποζημίωσης δεν είναι αναγκαία.

19. Τέλος, η προθεσμία παραγραφής της αγωγής αποζημίωσης διακόπτεται με την άσκηση αγωγής ακύρωσης εναντίον της διοικητικής πράξης της οποίας η νομιμότητα αποτελεί τη βάση της αξίωσης αποζημίωσης (Συμβούλιο της Επικρατείας, αποφάσεις 4402/2015 και 2152/2010) και νομολογία που αναφέρεται στις αποφάσεις αυτές).

20. Το άρθρο 24, παράγραφος 6 του Συντάγματος ορίζει:

" Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία για την πραγματοποίηση της προστασίας αυτής περιοριστικά μέτρα της ιδιοκτησίας, καθώς και τον τρόπο και το είδος της αποζημίωσης των ιδιοκτητών. "

21. Από το 1986, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι παρά την απουσία νόμου εφαρμογής της ανωτέρω ειρημένης συνταγματικής

No Φ.092.22/6889

διάταξης, η διοίκηση έχει την υποχρέωση να αποζημιώνει την ιδιοκτήτη ενός οικοπέδου, δυνάμει του παρόντος άρθρου, όταν μέτρα που τείνουν να προστατεύσουν το περιβάλλον ή την πολιτιστική κληρονομιά περιορίζουν σημαντικά τη χρήση αυτού. Πρόκειται για πάγια και διευρυμένη νομολογία (αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας 3146/1986, 2801/1991, 1571/1993, 3963/1995, 2725/1997, 4574/1998, 784/1999, 3337/1999, 1432/2002, 530/2003, 2876/2004, 3627/2004, 3000/2005, 3009/2006 και 1920/2007), την οποία ακολουθούν τα διοικητικά πρωτοδικεία και τα εφετεία (δείτε, για παράδειγμα, την απόφαση 4401/2004 του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών και την απόφαση 2962/2005 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών). Το Συμβούλιο της Επικρατείας υπογράμμισε ότι αξίωση αποζημίωσης γεννιέται, με την έννοια του άρθρου 24, παράγραφος 6 του Συντάγματος, μετά τη παρέλευση εύλογου χρονικού διαστήματος από την επιβολή περιοριστικών μέτρων, εάν ο ιδιοκτήτης προσφεύγει στην αρμόδια διοίκηση ή το δικαστήριο με αγωγή αποζημίωσης για τον καθορισμό της οποίας λαμβάνεται υπόψη η φύση των σχετικών οικοπέδων. Ο ιδιοκτήτης που υφίσταται αυτά τα μέτρα μπορεί να απαιτήσει αποζημίωση για την μείωση της αξίας του ακινήτου του λόγω περιορισμών που επήλθαν στις δυνατότητες εκμετάλλευσης και αξιοποίησης αυτού. Για την στήριξη της αγωγής του και προκειμένου να διευκολύνει τον καθορισμό της μείωσης της ανωτέρω αναφερόμενης αξίας, μπορεί να επικαλεστεί με ποιο τρόπο υπολόγιζε να εκμεταλλευτεί το ακίνητο του.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ

1. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ 1.

22. Η προσφεύγουσα διαμαρτύρεται ότι οι περιορισμοί που επήλθαν στη κατασκευαστική ικανότητα της ιδιοκτησίας της έβλαψαν το δικαίωμα της στο σεβασμό των περιουσιακών της στοιχείων. Επικαλείται παράβαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου 1 που έχει ως ακολούθως:

" Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους

No Φ.092.22/6889

δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύ Νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων. "

23. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει αυτή την αιτίαση για μη εξάντληση των εσωτερικών ένδικων μέσων: Η προσφεύγουσα δεν έκανε χρήση πολλών ένδικων μέσων που υπάρχουν και ούτε επικαλέστηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, ούτε στην ουσία, ότι η διακοπή των οικοδομικών εργασιών παραβίαζε το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου 1. Εν πρώτοις, επικαλούμενη την απόφαση Fix κατά Ελλάδος (αρ. 1001/09, 12 Ιουλίου 2011), η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι η προσφεύγουσα δεν έκανε χρήση της προσφυγής που προβλέπεται από το άρθρο 24, παράγραφος 6 του Συντάγματος. Κατά δεύτερον, επικαλούμενη την απόφαση Σχοινάς κατά Ελλάδος (αρ. 3608/09, 28 Μαρτίου 2017), υπογραμμίζει ότι η προσφεύγουσα παρέλειψε να ασκήσει αγωγή με βάση το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας που επιβεβαιώνεται επίσης στην απόφαση του 4446/2010 στη προκειμένη περίπτωση, η διακοπή των οικοδομικών εργασιών αποτελεί ανάκληση της οικοδομικής άδειας. Επιπλέον, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι οι διατάξεις σχετικά με την ανάκληση των παράνομων ατομικών διοικητικών πράξεων δεν αποκλείουν την ευθύνη του Κράτους στις περιπτώσεις όπου οι ενδιαφερόμενοι δεν προκάλεσαν οι ίδιοι την υιοθέτηση της παράνομης πράξης. Επιπλέον, εάν ο λόγος ευθύνης με βάση το ανωτέρω ειρημένο άρθρο 105 συνίσταται στην υιοθέτηση πράξης ευνοϊκής για τον ενδιαφερόμενο, παρά το γεγονός ότι οι νόμιμοι όροι για το σκοπό αυτό δεν τηρήθηκαν, και στην εγκυρότητα της οποίας πίστεψε νόμιμα ο ενδιαφερόμενος, η ευθύνη του Κράτους επεκτείνεται στην

No Φ.092.22/6889

αποζημίωση της υλικής ζημιάς που υπέστη, παρούσας και μελλοντικής, καθώς και στην (αποζημίωση) της ηθικής βλάβης.

24. Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι εξήντησε όλα τα εσωτερικά ένδικα μέσα και ότι η διαδικασία τελείωσε με την απόφαση 4446/2010 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επικουρικά, υπογραμμίζει ότι όταν το Συμβούλιο της επικρατείας εξέδωσε την απόφαση, είχαν κυλήσει περισσότερο από δώδεκα χρόνια, και κατά την διάρκεια αυτής της περιόδου οι αξιώσεις αποζημίωσης που μπορούσε να έχει είχαν παραγραφεί. Άλλωστε, μία διαδικασία σχετική με προσφυγή ακύρωσης δεν διακόπτει την προβλεπόμενη προθεσμία (5 ετών) για την άσκηση αγωγής αποζημίωσης. Τέλος, η προσφεύγουσα απορρίπτει τον ισχυρισμό της Κυβέρνησης σύμφωνα με τον οποίο δεν έγειρε, ούτε στην ουσία, την παράβαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου 1: Όταν ένα Κράτος, όπως στη προκειμένη περίπτωση, υιοθετεί νόμο ο οποίος 20 χρόνια αργότερα κηρύσσεται αντισυνταγματικός με δικαστική απόφαση και βλάπτεται έτσι η ιδιοκτησία των ενδιαφερόμενων που είχαν ενεργήσει σύμφωνα με το νόμο αυτό, τίθεται εμφανώς ένα πρόβλημα δικαιώματος στο σεβασμό της περιουσίας.

25. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η προϋπόθεση της εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων που αναφέρεται στο άρθρο 35, παράγραφος 1 της Σύμβασης στηρίζεται στην πιθανότητα ότι η εσωτερική τάξη προσφέρει πραγματική προσφυγή όσο αφορά την επικαλούμενη παράβαση. Εναπόκειται στη Κυβέρνηση που επικαλείται μη εξάντληση να πείσει το Δικαστήριο ότι μία προσφυγή ήταν πραγματική και διαθέσιμη, τόσο στη θεωρία όσο και στη πράξη, την εποχή των γεγονότων, δηλαδή, ότι ήταν προσβάσιμη και επιδεκτική να προσφέρει στον προσφεύγοντα την αποκατάσταση των αιτιάσεων του και παρουσίαζε εύλογες προοπτικές επιτυχίας (D.H και άλλοι κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας (GC), αρ. 57325/00, παράγραφος 115, ΕΔΔΑ 2007-IV, και Vučković και άλλοι κατά Σερβίας (GC), αρ. 17153/11 και επόμενες, 25 Μαρτίου 2014).

26. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι πρέπει να εφαρμόσει το νόμο της εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων λαμβάνοντας δεόντως υπόψη

No Φ.092.22/6889

το πλαίσιο: Τον μηχανισμό προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμφώνησαν να εγκαθιδρύσουν. Αναγνώρισε έτσι ότι το άρθρο 35, παράγραφος 1 πρέπει να εφαρμοστεί με κάποια ευελιξία και χωρίς υπερβολική τυπολατρία. Δέχθηκε επίσης ότι αυτός ο κανόνας δεν ικανοποιεί μία αυτόματη εφαρμογή και δεν έχει απόλυτο χαρακτήρα. Και ελέγχοντας τον σεβασμό, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι περιστάσεις της υπόθεσης. Αυτό σημαίνει κυρίως ότι το Δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη με ρεαλιστικό τρόπο όχι μόνο προσφυγές που προβλέπονται στη θεωρία στο νομικό σύστημα του σχετικού συμβαλλόμενου Κράτους, αλλά επίσης το πλαίσιο στο οποίο τοποθετούνται καθώς και την προσωπική κατάσταση του προσφεύγοντος. Επομένως, πρέπει να εξετάσει εάν, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης, ο προσφεύγων έκανε όλα αυτά τα οποία θα μπορούσαμε λογικά να περιμένουμε από τον ίδιο για να εξαντλήσει τα εσωτερικά ένδικα μέσα (όπως ανωτέρω παράγραφος 116).

27. Στην υπόθεση Fix κατά Ελλάδος (ανωτέρω, παράγραφοι 54-55), το Δικαστήριο είχε σημειώσει ότι οι προσφεύγοντες διαμαρτυρόταν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ότι η διοίκηση μη επικαλούμενη την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, είχε παραβιάσει την αρχή αναλογικότητας επιβάλλοντας επί της ιδιοκτησίας τους σημαντικούς περιορισμούς που κατέληγαν να τους στερήσουν από τη χρήση αυτής χωρίς αποζημίωση. Είχε επίσης σημειώσει ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας και των διοικητικών δικαστηρίων (παράγραφος 23 ανωτέρω), το άρθρο 24, παράγραφος 6 του Συντάγματος προβλέπει την υποχρέωση για την διοίκηση να αποζημιώσει τον ιδιοκτήτη οικοπέδου όταν μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος ή της πολιτιστικής κληρονομιάς περιορίζουν σημαντικά τη χρήση.

28. Στη προκειμένη περίπτωση λοιπόν όπως στην ανωτέρω ειρημένη απόφαση Fix, οι περιορισμοί που τέθηκαν στην ιδιοκτησία της προσφεύγουσας από τις αρχές, υπό τη μορφή της διακοπής των οικοδομικών εργασιών και της άρνησης αναθεώρησης της οικοδομικής άδειας, στηριζόταν σε κείμενα που τείνουν στην προστασία ενός χώρου ο

No Φ.092.22/6889

οποίος λόγω του πολιτιστικού του ενδιαφέροντος, χαρακτηρίστηκε αρχαιολογικός και αρχιτεκτονικός (παράγραφος 6 ανωτέρω).

29. Επικουρικά, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι μία αγωγή αποζημίωσης με βάση το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου προσφερόταν επίσης στην προσφεύγουσα από το εσωτερικό δίκαιο. Από αυτή την άποψη, σημειώνει ότι σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρείχε η Κυβέρνηση και τις οποίες δεν αμφισβήτησε η προσφεύγουσα όταν η αξίωση που είναι το αντικείμενο της αγωγής αποζημίωσης μίας πράξης, γεννιέται από παράνομη διοικητική πράξη, η αγωγή αποτελεί αυτόνομο ένδικο μέσον σε σχέση με την αποζημίωση ακύρωσης της πράξης της οποίας η νομιμότητα εξετάζεται παρεμπιπτόντως από το δικαστήριο. Έτσι για την άσκηση αγωγής αποζημίωσης με βάση το ανωτέρω ειρημένο άρθρο 105, η προκαταρκτική ακύρωση της επιζήμιας πράξης που είναι η αιτία της αξίωσης αποζημίωσης δεν είναι αναγκαία. Επιπλέον, η προθεσμία παραγραφής της αγωγής αποζημίωσης διακόπτεται με την άσκηση αγωγής ακύρωσης εναντίον της διοικητικής πράξης της οποίας η νομιμότητα αποτελεί τη βάση της αξίωσης αποζημίωσης (παράγραφοι 18-19 ανωτέρω). Η προσφεύγουσα είχε, λοιπόν, τη δυνατότητα να ασκήσει αυτή την αγωγή ανεξάρτητα από την προσφυγή ακύρωσης της, αφού μάλιστα, όπως το Συμβούλιο της Επικρατείας το επεσήμανε, η ακυρότητα της οικοδομικής άδειας της προσφεύγουσας οφείλετο στο γεγονός ότι το Κράτος είχε παραλείψει να υιοθετήσει διάταγμα για να οριοθετήσει τις ζώνες της πόλης της Μυκόνου που υπάγονται στην προστατευτική νομοθεσία του περιβάλλοντος.

30. Η προσφεύγουσα είχε λοιπόν το δικαίωμα να ασκήσει απευθείας προσφυγή αποζημίωσης που στηρίζεται στο άρθρο 24, παράγραφος 6 του Συντάγματος ή στο άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, είτε στη θέση της προσφυγής ακύρωσης είτε συγχρόνως με αυτή είτε μετά την απόφαση 4446/2010 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Παραλείποντας να την ασκήσει, η προσφεύγουσα δεν έκανε κανονική χρήση προσφυγών που της προσφερόταν στο εσωτερικό δίκαιο.

No Φ.092.22/6889

31. Ένα τέτοιο συμπέρασμα απαλλάσσει το Δικαστήριο να εξετάσει εάν η προσφεύγουσα έγειρε, στην ουσία, ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, την αιτίαση που εγείρει τώρα ενώπιον του Δικαστηρίου.

32. Προκύπτει ότι αυτό το μέρος της προσφυγής πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτο για μη εξάντληση των εσωτερικών ένδικων μέσων κατ' εφαρμογή του άρθρου 35, παράγραφοι 1 και 4 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ.

33. Η προσφεύγουσα καταγγέλλει παραβίαση του δικαιώματος της ώστε η υπόθεση της να ακουστεί μέσα σε "εύλογη προθεσμία". Επικαλείται το άρθρο 6, παράγραφος 1 της Σύμβασης που έχει ως ακολούθως:

34. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί αυτή τη θεωρία. Υπογραμμίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον των δύο βαθμών δικαστηρίων ήταν δικαιολογημένη λόγω της περιπλοκότητας των νόμιμων θεμάτων που τέθηκαν στη προκειμένη περίπτωση και του βάρους εργασίας των διοικητικών δικαστηρίων.

A. Παραδεκτό

35. Διαπιστώνοντας ότι αυτή η αιτίαση δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35, παράγραφος 3 της Σύμβασης και ότι δεν αντιτίθεται, άλλωστε, σε κανένα άλλο λόγο απαράδεκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Ουσία

36. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η περίοδος να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 22 Μαρτίου 1999, με την αίτηση της προσφεύγουσας στο Συμβούλιο της Επικρατείας, και τελείωσε στις 31 Δεκεμβρίου 2010, ημερομηνία κατά την οποία το ανώτατο δικαστήριο εξέδωσε την απόφαση του 4446/2010. Αυτή η περίοδος διήρκεσε ένδεκα χρόνια και εννέα μήνες περίπου για δύο βαθμούς δικαιοδοσίας.

No Φ.092.22/6889

37. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μίας διαδικασίας εκτιμάται ανάλογα με τις περιστάσεις της υπόθεσης και λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια που κατοχυρώνονται από τη νομολογία του, ιδιαίτερα την περιπλοκότητα της υπόθεσης, την συμπεριφορά του προσφεύγοντος και αυτή των αρμόδιων αρχών καθώς και το διακύβευμα της αντιδικίας για τους ενδιαφερόμενους (δείτε, μεταξύ πολλών άλλων *Frydlender κατά Γαλλίας (GC)*, αρ. 30979/96, παράγραφος 43, ΕΔΔΑ 2000-VII).

38. Το Δικαστήριο επεξεργάσθηκε επανειλημμένα υποθέσεις που θέτουν παρόμοια θέματα με αυτό της προκειμένης περίπτωσης και διαπίστωσε την παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1 της Σύμβασης (δείτε *Βασίλειος Αθανασίου και άλλοι κατά Ελλάδος*, αρ. 50973/08, 21 Δεκεμβρίου 2010).

39. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο δεν αποκαλύπτει κανένα γεγονός ούτε επιχείρημα που μπορεί να οδηγήσει σε συμπέρασμα διαφορετικό στη παρούσα περίπτωση.

40. Πιο συγκεκριμένα, σημειώνει πρωτίστως ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας έκανε δύο χρόνια και οκτώ μήνες πριν να κηρυχθεί αναρμόδιο και να παραπέμψει την υπόθεση στο Διοικητικό Εφετείο του Πειραιά. Στη συνέχεια, κατά την εξέταση της έφεσης της προσφεύγουσας εναντίον της απόφασης του Διοικητικού Εφετείου, το Συμβούλιο της Επικρατείας ανέβαλε αυτεπαγγέλτως τη δικάσιμο οκτώ φορές (από την 1η Δεκεμβρίου 2004 έως τις 10 Οκτωβρίου 2007). Τέλος, κύλησαν περισσότερα από τρία χρόνια μεταξύ της ακρόασης και της ημερομηνίας της απόφασης του ανώτατου δικαστηρίου (από τις 10 Οκτωβρίου 2007 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2010).

41. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του στο θέμα, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στη προκειμένη περίπτωση η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της "εύλογης προθεσμίας".

42. Υπάρχει λοιπόν παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1 της Σύμβασης.

No Φ.092.22/6889

ΙΙΙ. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ**43. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης**

" Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση. "

A. Ζημιά

44. Η προσφεύγουσα ζητά 30.000,00 Ευρώ για την ηθική βλάβη που εκτιμά ότι υπέστη αλλά δεν διευκρινίζει εάν είναι σύμφωνα με τις δύο παραβάσεις που επικαλείται στη προσφυγή της ή μόνο για την μία από αυτές.

45. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι τα ποσά που ζητά είναι υπερβολικά.

46. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι κατέληξε μόνο στην παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1 για υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας Εκτιμά ότι συντρέχει λόγος να χορηγηθούν στη προσφεύγουσα 9.000,00 Ευρώ ως ηθική βλάβη.

B. Έξοδα και δικαστικές δαπάνες

47. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα δεν παρουσιάζει καμία αίτηση εξόφλησης των εξόδων και δικαστικών δαπανών. Δεν της χορηγεί λοιπόν κανένα ποσό ως προς τούτο.

Τόκοι υπερημερίας

48. Το Δικαστήριο κρίνει κατάλληλο να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσανζημένο κατά τρία τοις εκατό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ.

1. Κηρύσσει την προσφυγή παραδεκτή σχετικά με την αιτίαση του άρθρου 6, παράγραφος 1 και απαράδεκτη για τα επιπλέον.

No Φ.092.22/6889

2. Κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6, παράγραφος 1 της Σύμβασης.

3. Ορίζει ότι

α) Το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλλει στη προσφεύγουσα, μέσα σε τρεις μήνες, το ποσό των εννέα χιλιάδων Ευρώ (9.000,00 Ευρώ), επιπλέον κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη.

β) Αρχής γινομένης από την λήξη της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, αυτό το ποσό θα προσαυξηθεί με απλό τόκο σε επιτόκιο ίσο με αυτό της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρία τοις εκατό.

4. Απορρίπτει την αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για τα επιπλέον.

Συνετάγη στη Γαλλική γλώσσα και μετά κοινοποιήθηκε γραπτώς στις 18 Οκτωβρίου 2018, σε εφαρμογή του άρθρου 77, παράγραφοι 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

<i>Renata Degener</i> Αναπληρώτρια Γραμματέας Υπογραφή	<i>Kristina Pardalos</i> Πρόεδρος Υπογραφή
--	--

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο γαλλικό υπηρεσιακό έγγραφο.

Αθήνα, 18-12-2018

Η μεταφράστρια Γ. ΠΑΛΛΑ

